

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
Одбор за уставна питања и законодавство

Председница Одбора
Милица Николић

Поштована госпођо Николић,

Овим путем вас обавештавам, у својству овлашћеног лица удружења, да представници организације Транспарентност Србија (Немања Ненадић, члан, Роберт Сепи, заменик члана) на даље неће учествовати у раду Радне групе за унапређење изборног процеса (у даљем тексту: Радна група), коју је својом Одлуком, 04 Број: 06-961/24 од 29. априла 2024. године, 04 Број: 06-961/24-87, од 10. маја 2024. године, 04 Број: 06-961/24-101 од 21. јуна 2024. године и 04 Број: 06-961/24-190 од 23. новембра 2024. године, образовао Одбор за уставна питања и законодавство (у даљем тексту: Одбор).

Непосредан повод за ову одлуку јесу поступци самог Одбора. У својству председавајућег Радне групе сам Одбору у три наврата указао (16.1, 27.1. и 30.1.) на одредбе Одлуке, кроз које је Одбор сам уредио начин поступања са предлозима аката које добије од Радне групе. Одбор је ипак поступио супротно тим правилима, заказавши јавно слушање а да претходно није упутио заинтересованој јавности позив за достављање писаних коментара. Додатно, као предмет јавног слушања је одређен и један акт који није био предмет расправе у оквиру Радне групе, а неистинито је представљен као такав. Ове повреде нису отклоњене, у мери у којој би то уопште било могуће, ни накнадно, нити је на било који начин показана спремност да се то учини.

Описане повреде, иако ни на који начин нису плод поступања представника наше организације, па чак ни Радне групе, такве су природе да могу довести до нарушавања угледа удружења Транспарентност Србија, нарочито код особа које не познају у потпуности утврђене процедуре одлучивања у вези са реформом изборног процеса. Уверили смо се у пракси да такви чине велику већину, чак и међу лицима која су иначе заинтересована за овај процес. Додатно, наставком рада након тако драстичних повреда правила, а без икаквих гаранција да оне не би биле поновљене, ТС би и сама допринела нарушавању сопственог угледа.

Као што Вам је указано на самом јавном слушању и у допису од 30.1.2025, јавна слушања Одбора о актима који су израђени у оквиру Радне групе представљају замену за јавну расправу о нацрту закона, која би била обавезна да је нацрт припремљен унутар државне управе. Један од приоритетних програмских циљева Транспарентности Србије, као и међународне организације Transparency International, јесте јачање интегритета у политици. Зарад остваривања тог циља се, између осталог, залажемо за повећање јавности и

партиципативности процеса доношења одлука, и за организовање јавних расправа у доношењу свих закона и планских докумената. Имајући то у виду, Транспарентност Србија не би ни прихватила учешће у процесу доношења прописа од великог значаја за Републику Србију, без постојања процедуралних гаранција да ће и сва друга заинтересована лица такође добити прилику да о њима кажу своју реч (тачка 10. Одлуке).

(Не)поступање Одбора по овом питању озбиљно доводи у питање могућност да се примене неке од најбитнијих препорука ОДИХР, то јест оне које се односе на процес измена закона у вези са изборима. Конкретно, реч је о препоруци бр. 2. након локалних избора од 2. јуна 2024. године („измене закона на инклузиван и транспарентан начин“) и препоруци бр. 1. након избора за народне посланике од 17. децембра 2023. године (иницирање измена закона кроз „укључив консултативни процес“).

С друге стране, значај правилног поступања Одбора био је утолико већи, јер се односио на први акт који је разматран у оквиру реформе изборног процеса. Поштовање правила је могло такође да послужи као један од корака ка враћању минимума међусобног поверења између актера у процесу измене прописа. Очигледно је да је то поверење последњих месеци додатно нарушено, како унутар Народне скупштине, тако и ван ње, а оно, по нашем уверењу, представља неопходан предуслов за спровођење успешне реформе прописа од значаја за изборе.

Транспарентност Србија је од Народне скупштине, односно Одбора, у априлу 2024. препозната као једна од организација цивилног друштва која може допринети унапређењу изборног процеса у Републици Србији и верујемо да је та одлука била оправдана. ТС је дала максималан допринос остваривању циљева због којих је Радна група основана (испуњење свих неиспуњених препорука посматрачких мисија ОДИХР), између осталог, на следећи начин:

- давањем предлога да предмет унапређења изборног процеса не буду само препоруке са последњих избора, већ и раније које нису испуњене, што је прихваћено на политичком нивоу и операционализовано као задатак Радне групе у Одлуци;
- идентификацијом препорука са ранијих избора које нису у потпуности испуњене (државни органи Републике Србије нису поседовали такав списак);
- давањем предлога у вези са начином организовања рада Радне групе, и за превазилажење проблема блокаде одлучивања који се показао приликом покушаја да Радна група испуни свој први задатак. Ти предлози су делимично прихваћени у Одлуци, односно њеним последњим изменама из јуна 2024;
- идентификацијом прописа које би требало изменити и незаконских мера које би требало спровести ради остваривања већине препорука ОДИХР;
- достављањем конкретних и детаљно образложених предлога за измене и допуне прописа, а пре свега Закона о спречавању корупције, Закона о финансирању политичких активности и Кривичног законика, као и предлога за поступање других државних органа;

- давањем мишљења на предлоге других чланова Радне групе;
- обезбеђивањем основне јавности информација о раду Радне групе и достављеним предлозима чланова Радне групе (документи објављени на веб-сајту Народне скупштине на инсистирање председавајућег РГ);
- одржавањем комуникације са медијима и заинтересованом јавношћу у вези са радом Радне групе, које се углавном одвијало преко председавајућег (представника ТС), а што се негативно одразило на медијско праћење и интересовање за друге, ништа мање значајне, активности ТС;
- давањем предлога за састанке, руковођењем седницама, и спровођењем других дужности које произлазе из председавања Радном групом, кроз директну комуникацију са члановима РГ, као и кроз неопходну комуникацију са државним органима;
- одржавањем комуникације са ОДИХР у вези са свим питањима од значаја за рад Радне групе.

Уколико Радна група буде наставила са радом, она може да користи све раније достављене материјале, а исто важи и за народне посланике, односно посланичке групе појединачно. Од тога треба изузети ограничени предлог за допуну Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја из маја 2024. Препорука на коју се односио тај предлог, у складу са мишљењем ОДИХР, требало би да се решава кроз значајно ширу нормативну интервенцију, и то у оквиру Закона о спречавању корупције.

3

Пошто се досадашња комуникација са ОДИХР одвијала преко председавајућег Радне групе (члан испред ТС), потребно је да, до избора новог председавајућег, у сарадњи са генералним секретаром Народне скупштине, пронађете друго решење.

Користим ову прилику да замолим да у извештају са јавног слушања од 27.1.2025, када буде припремљен, буду наведени и кључни делови мог излагања на том скупу (уколико буду објављени и за друге учеснике), а ако то не буде случај, да заједно са извештајем буде објављен и транскрипт тог догађаја.

Овај допис ће бити прослеђен члановима и заменицима чланова Радне групе, преко њеног секретара.

С поштовањем,

Транспарентност Србија
Програмски директор
Немања Ненадић

Београд, 3.2.2025.